

Kováts Albert

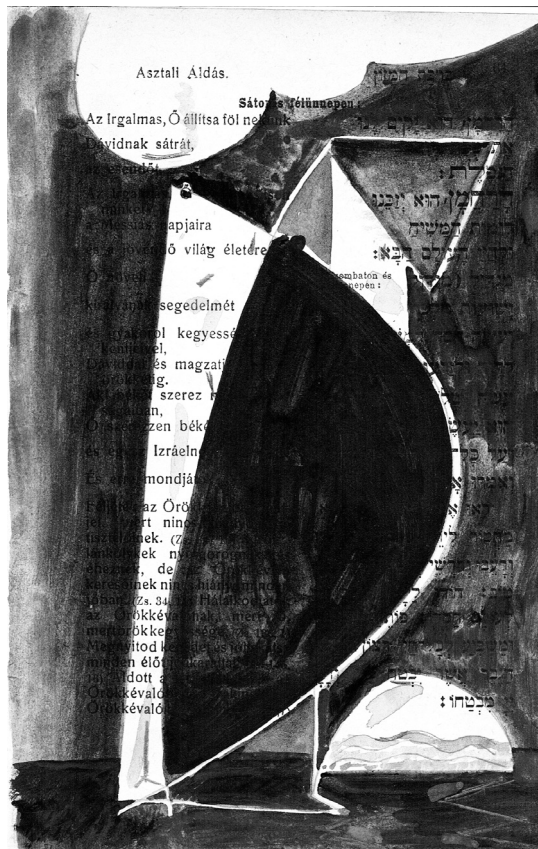
Mózes Kati a Műcsarnokban

A Lajos utcai tárlata (2006) óta Mózes Katinak a jelenlegi (2022. január–februári), a Műcsarnok felkérésére létrejött bemutatkozása az első fontosabb kiállítás, nem számítva az Izraeli Kulturális Intézet meghívását 2016-ban. Azonnal kitűnik, hogy jelentős előrelépés ez a művész számára mind reprezentációs, mind elismertségi szempontból. Akárhogy is, a Műcsarnokban önálló tárlattal szerepelni ma is növeli a szakmai súlyt. A Műcsarnok mégiscsak a Műcsarnok. Nem szólva arról, hogy egy nem kelőképpen ismert művész, aki eddig sikereit jobbra a Magyar Festők Társasága csoportos bemutatkozásain, meglehetősen zárt körben aratta, 70 éves korára megérdemelten jut az eddiginél jóval nagyobb nyilvánosságához. Hogy ilyen jellegű vagy hasonló súlyú szereplésnek korábban nem lehetett részese, annak fő okát abban látom, hogy Mózes Kati mű-

vésze nem tűr semmilyen skatulyát. Karaktere besorolhatatlan, lépten-nyomon meglepetésekkel szolgál, és ez sokakat tartózkodásra késztet.

Ez indította a művész méltatóit, hogy festészetének nyitját az emlékek és benső élmények keltette „látomások és indulatok” mélységeiben keressék. Az idők folyamán Mózes Kati művészetét a *rejtélyes, különös, valóságellenes, abszurd* jelzőkkel jellemezték; megállapították, hogy munkáit *bujkáló titokzatosság* lengi be. Ha megpróbálunk a titokzatosság fogalmából kiindulni, akkor oda juthatunk, hogy ez egy fedőfogalom; a titokzatosság rétege úgynevezett „titkokat” leplez, vagy inkább rejteget. Nem szándékos az elrejtés; a folyamat ellenkező irányú: először volt a lappangó tartalom, a baljós, szorongató életérzés, és erre borult rá a titokzatosságnak ható plasztikai megjelenítés. A titokzatosság szűrőjén jut

Napló, zsidó imakönyv lapján

át az a ki nem mondott (ki nem mondható, csak festhető) tudás, ismeret, amit gyakran azonosnak érzünk a sajátunkkal: valami „kollektív tudattalan”, a létezés tragikumának átérzése. Mózes Kati 1990 előtti munkáiban valamivel nyíltabban tárgyiasult a szorongás, a lét abszurditásának érzete: megjelenített gnómok, szörnyek formájában. Innen az út kétfelé vezethetett. *Az egyik út* a figurális festés még nyíltabb, tudatosan vállalt formája volt, a holokausztban elpusztított egykori testvérek képének felidézése, a családi és történelmi múlt mintegy belső adósság törlesztéseként való megjelenítése. Ezekről a képekről fellebben a titokzatosság fátyla, a lélek mélyen honoló nyomasztó életérzés, szorongás magyarázatot kap; egyszersmind segít a párhuzamosan létező *másik út*, a jellegzetesen nonfiguratív, sokkal ösztönösebb irány érzelmi-indulati indítékának felfejtésében. (Mindkét út találkozik Mózes Kati

eredeti műfajában, a *Képek héber imakönyvlapokon* sorozatában, ahol a formai újítás és a személyes érintettség talál egymásra ragyogó kis kompozíciókban.)

A művész munkásságának különböző szakaszaiból válogatott, a terem falain és posztamensein sokféle arcát mutatja. Felvonul az a sokféle képi eszköz és megoldás is, amit az idők során alkalmazott. A képek ennek ellenére (vagy épp ezért) „jót tesznek egymásnak”, emelik egymás hatását, közös szólamuk hosszasan fogva tart. Kár, hogy nincs több levegőjük; tágabb teret érdemeltek volna. Az összkép végül is derülést sugall: a festészet nyelve a festő irányításával úrrá lesz a valóság szürke valóságosságán, s követjük az útját, legalább egy időre, a nyomasztó látomások és indulatok feloldásában.